

élet zene nélkül. S alapvető törekvése, hogy tanítványokat, munkatársakat neveljen, állítson maga mellé, akik megsokszorozzák a tőle kapott fényt és meleget.

Szellemi táplálékot kaptunk tőle népdalgyűjtése által. Gondoljunk a Tarjáni András sályi pásztor dalkincsét feldolgozó munkájára, vagy a szűkebb haza – a Bodrogköz, a Bükkalja, Felső-Borsod – és a győri lakóhely környékén végzett gyűjtő, értékmérő tevékenységére. Kiadványok sorában tette közzé a termést. Nekünk különösen becses az 1988-ban a Kazinczy Társaság által kiadott „*Bodrog partján nevedett tulipán...*” (Sárospataki diákdalok a XVIII. századból) című könyve, amelybe Barsi Ernő ezt az ajánlást írta: „Alma Materem iránti hálával – a mindenkori pataki diáknak.” E szavakban a lényeg tükröződik: közvetítő kíván lenni, s kamatostul adja tovább, amit kapott, így válik hasznos láncszemévé egy több évszázados folyamatnak. Egykori tanárával, Szabó Ernővel közösen írt könyve, *A pataki kollégium zenei krónikája* ugyancsak a hagyományátadás nemes ügyét szolgálja, s hangsúlyosan emeli ki a népi kultúra értékeit gyűjtő pataki diákok és tanárok szerepét.

Nagy sikerű népdalgyűjteményei mellett népszerű lett *A hallott szó nyomában* és a *Távoli szekerek* című könyve is. Így ajánlja az olvasóknak írásait: „*Szívből kívánom, hogy aki majd olvasni fogja, megismerje hagyományainkat, szeresse, ápolja is azokat. Építse bele lelki életébe, hogy hatására épüljön, erősödjön ez a mi sokat szenvedett, sok megpróbáltatást megélt nemzetünk.*” Ez a célzat vezeti minden nap és bármely helyen a szolgálatát.

A 90. születésnapon elismeréssel tekintünk az általa megtett útra, fáradozása gyümölcseire, élete példájára. Szívből kívánjuk, hogy Ida asszonnyal együtt jó egészségben folytathassa útját, s továbbra is erősíthesen minket hitünkben, a hazai kultúránkat gyarapító feladatvállalásban, munkánk humanista minőségében. Kísérje áldás és szeretet amerre jár, amin munkálkodik!

Azt mondhatjuk mi is ezen a szép megemlékező ünnepen, amit a fáklját átvevő, hordozó és továbbadó Barsi Ernő egyik kedves tanárával kapcsolatban vetett papírra: „Érezhessük még sokáig meleget, világoossága pedig mutassa az utat az utánunk jövőknek!”

Kováts Dániel

„Hol van a magyar népdal?!“

Húsz évvel ezelőtt, 70 éves korában találkoztam először Barsi Ernő bácsival, akkor lettem a tanítványa. Mit tanított nekem? Születésének 90. évfordulója alkalmából ezt szeretném felidézni. Mindössze egy éve működött a megyei pedagógia-módszertani lap, a *Hogyan Tovább?*, amikor 1991 kora tavaszán először belépett a szerkesztőségbe. Bár sohasem találkoztunk azelőtt, mégis régi ismerősként üdvözölt. Mintha előző nap félbehagyott témánkat folytatná, úgy kezdte a beszélgetést: „*El se tudja képzelni, mi csoda kincs van Győr városában. Hogy ide milyen nagy emberek jártak írók, költők! Hogy hányan le-másolták verseiket pl. múlt századi gyűjteményekbe! Vagy egyszerű emberek, mint a vági születésű Wathay Ferenc, a győri vár katonája. Nem készült ő költőnek, katona volt. Mikor az idegen Hardegg gróf feladta a győri várat, a török elfoglalta azt, ő maroknyi kis seregével még kivonult, hogy a Sziget-kőzt védje. Nyilat kapott a lábába, mely csontig hatolt, de úgy is védte tovább a Duna vonalát. Fogságában megírta a győri vár elestét, s a Rábaköz szépségét gyönyörű rábaközi kiejtéssel. S ezt nem éneklék a győri iskolákban! Tudnak egyáltalán róla a győri diákok?*”

Itt vannak például a győri Kisfaludy-napok. Összekapcsolódik a diákság szívében a Kisfaludyak neve Győrrel? Tudják, hogy mennyi zenei kincset hagytak mireánk? Hogy Kisfaludy Sándor győri diák volt, s írt egy szép Magyar szüretelő éneket, ami megjelent egy német zenei folyóiratban? Ezt nem kisebb zeneszerző, mint Beethoven vette kézbe, és úgy megtetszett neki, hogy kísérletet írt hozzá. S amikor a IX. szimfóniában Schiller Örömdájához dallamot keresett, amit úgy akart megírni, hogy a jó ember dallama legyen, és a világon minden ember magáénak érezhesse, felhasználta Kisfaludy Magyar szüretelő énekét. Hát... féltéglával kellene verni a mellünket, hogy az emberiség testvérré válásának himnuszában a mi hangunk is ott szól! De tudják ezt a hangot? Énekeljük ezt a dalt? Micsoda erő volna benne, hogyha a Kisfaludy-napok zárőnnepségén odaülne egy zenetanár a zongorához, s elkezdene Beethoven könnyű kísérletét játszani! És az a párszáz diák, aki összegyűlt az eredményhirdetésre, énekelné Kisfaludy Sándor Magyar szüretelő énekét.

Milyen fontos volna, hogy a magyar gyerekek tudják ezt, és büszkék lehessenek rá. A helyi folklór arra való, hogy ne csak a megszokott, elcsépelet dalokat énekeljék a gyerekek, mert a legszebb dolog is elkopik egyszer. Jórészt hallás után kéne tanítani, hogy érezzék ízét, szépségét, ahogy azt a hajdan ének-

lő közösség érezte. A városoknak is megvannak a hagyományaik, a gyerekeknek ismerni kellene! Hallani róla magyar meg történelem órákon. Énekelni városuk dalait. Mindjárt nem lenne eszmények nélküli a fiatalság.” (Hogyan Tovább? 1991/2. 3.)

Erő bácsi képtelenesen kézen fogott engem, a tanárt és kezdő szerkesztőt, megmutatta, hogy egy megyei lapnak miféle lehetőségei, valamint kötelességei vannak a jó, továbbá a szép sugárzására, értékek felkutatására, visszaadására. Terveztünk egy rovatot. Hogy mennyire fontos volt lapunknak ez az irány, arra igazolást kaptunk az élettől. A magyar iskola 1000. éves ünnepére a szerkesztőség nagyszabású megyei ünnepélyt szervezett az iskola, a tanítók dicséretére. A klasszikus költészetünkben összeállított, igényes irodalmi műsor hatásos gitárzenével, gyerekek csoportos éneklésével egészült ki. A közönségre gyakorolt hatása katartikus volt. A műsor után én, az egyik főrendező, siettem Erő bácsi elé dicsérem, elismerő szavaira számítvam. Éppen felém tartott. „*A magyar iskola ezredik évfordulóját amerikai zenével ünnepeljük! Hol van a magyar népdal?! – jajdult fel – hiába tanított Kodály?*” Feldúltan hagyta ott az ünnepséget.

Én is megrendültem. Ennyire elbizonytalanodott az értékrendünk, hogy észre sem vesszük már a minőségi romlást? Nem tűnt fel nekem sem, hogy az egész zenei kíséretet, a versek zenéjét, szólószámokat az akkor divatba kerülő amerikai „musikelek” stílusában írták meg a pedagógusok. Erő bácsinak nem az amerikai volt baja. Ő a különböző kultúrák elfogadására és integrálására tanított, a szülői házból hozta az erre való készséget. Édesapjától azt tanulta, hogy a magyarságnak küldetése hídként állni kelet és nyugat kultúrája között. Azt hiszem, az ráta meg, hogy az *örzök*, ebben az ünnepi pillanatban, a nemzeti önbecsülés elé helyezték – a divatot. Ezután figyeltem fel arra, hogy ő úgy járja útját, mintha a nevelésben a nemzeti identitás ébrentartásának minden felelősségét egy személyben hordozná a vállán.

Tudta, hogy milyen fontos szerepe lehet a megyei pedagóguslapnak a pedagógusok szemléletformálásában, csak legyen olvasója! Évekig szerkesztőségi tagként, később támogatóként, de mindig előadásaival, hegedűjével járta velünk a tantestületeket előfizetőket gyűjteni. A *Hogyan Tovább?*-esteken a legjobb írások között Erő bácsi írásai és előszava, hegedűszava, nem egyszer volt tanítóképzős tanítványainból álló „kis kórusa” szolgáltatta a műsort. Volt olyan évünk, hogy a megjelenő ezer példányhoz 800-ra tornáztuk fel az előfizetői létszámot.

Írásainak tartalmára nagy szüksége, egyben igénye is volt a rendszerváltás után nemzeti hovatartozásukban szilárd talajt kereső pedagógusoknak. Ezek az írások egytől-egyig a magyar kultúra hagyományainak – benne népi kulturális örökségünknek – szószólói. Hirdetik annak fontosságát, becsületét és tanítóinak megbecsülését. Alkalmazására buzdítanak a közoktatás legszélesebb körében. Ismereteket közvetítenek az ehhez szükséges szakmai kompetenciák átadásának szolgálatában. Mindezek mellett erősítik nevelőinket nemzeti identitásukban és pedagógus-öntudatukban. Barsi Erő tollából a lap fennállásának 16 éve alatt csaknem 60 írás jelent meg, ezek nagy részét a szerkesztőség kérésére, a megyei pedagógusoknak írta és a *Hogyan Tovább?*-ban publikálta először. Amelyik számban Erő bácsi cikke megjelent, annak népszerűség lett a sorsa. A pedagógiai intézet könyvtárának statisztikája szerint a könyvtárközi kölcsönzések keretében Erő bácsi cikkei vezették a listát évről-évre: az ország legtávolabbi vidékeiről is voltak érdeklődők irántuk.

A népszerű témák bemutatására egyet választottam. Erő bácsi egyik tanítványa, Pongráczné Gaál Elvira kezdeményezésére és vezetésével a győrsági iskolában az 1990/91. tanévtől bevezették a néprajzot. A nyolc tanéven át, felmenő rendszerben folyó kísérlet legfőbb mentora, szakmai irányítója Erő bácsi volt. A megszületett szakmai anyagokat a *Hogyan Tovább?*-ban publikálták. A hamarosan kb. 60 iskolát magába foglaló, még több érdeklődőt, köztük szlovákiai, szlovéniai, erdélyi iskolákat is érintő programnak több fontos dokumentuma közül egy, az alsó tagozat számára készített *tanmenet* 1993-ban piciárilag is érintette a lapot: történetében emiatt lett először kevés az 1000 megjelent példány!

A lap 2005-ben megszűnt. Hogy nem járok már dolgozni, ritkábban találkozom Erő bácsival. Ha rá gondolok, lelki szemeim előtt gyors lépteivel tűnik fel Győr valamelyik utcáján, hegedűjével, súlyosnak látszó táskájával. Mi lehet benne? Egyszer láttam: kották, dokumentumok. Továbbá: szeretet – magyar népünk iránt. Felelősségérzet – érzelmi és szellemi színvonaláért, hit – a pedagógushivatásban, bizalom –, hogy vannak jó tanítványai, van, de lesz is követője. Ugyanakkor meggyőződés –, hogy amit tanít, nemcsak nemzeti önbecsülésünk erősítője, hanem nemzeti megtartóerő is. Ezt viszi a súlyos táskában, mert hite szerint ez nemcsak őt illeti, hanem mindazokat, akikhez igyekszik, akik várják őt.

Lilik Ferencné